

Beslut 2009/25

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. En komminister har, trots att han har informerats om vilka regler som gäller i detta avseende samt fått förslag till ett korrekt och ansvarsfullt handlande, konfirmerat en person som inte tillhör Svenska kyrkan och därigenom brutit mot ett av de löften som han gav vid sin prästvigning. Överklagandenämnden har, bland annat med hänsyn till att komministerns förfarande syns vara en engångsföreteelse, ändrat domkapitlets beslut om prøvotid och tilldelat komministern en skriftlig erinran.

Meddelat: 27/10

31 kap. 12 § kyrkoordningen

Av e-postmeddelande den 29 maj 2009 från stiftsadjunkten C till biskopen framgår att komministern S "... har en konfirmand, som är pingstvän och som inte vill gå med i Svenska kyrkan. Konfirmanden är döpt. Men icke tillhörig. Han undrar hur hon kan registreras. Mina tankar och funderingar: Kan hon konfirmeras??? I riktlinjerna på s 23 i avsnittet 'Unga från en annan kristen tradition eller religion' står det att ett villkor för att bli konfirmerad är att man tillhörig Svenska kyrkan. Därför menar jag att hon inte kan konfirmeras. Hon kan inte registreras i ministerialboken heller... och inte få något intyg om att hon är konfirmerad. Kyrkoordningen 3 kap. 4 §. Däremot kan hon få ett intyg om att hon deltagit i undervisningen inför konfirmation. S menar att han kommer att konfirmera denna unga konfirmand i alla fall. ..."

I ett e-postmeddelande till C samma dag svarade biskopen bl.a. följande: "... Utifrån din beskrivning är saken glasklar. S kan inte konfirmera. Han kan utfärda intyg om undervisningen. Han kan också välsigna henne i en särskild akt av själavårdsskäl, förutsatt att

1. Alla berörda inte bara har hört utan också förstått att det inte är konfirmation.
2. Att det inte sker i samband med reguljär konfirmation, alltså inte samma dag som konfirmationsgudstjänsten och inte heller samma dag som mässan, om den är separat. Om S ändå konfirmerar så blir det ett Dk-ärende. ... I det här fallet innebär det att jag förväntar att han själv anmäler till Dk att han felaktigt konfirmerat henne och sedan lugnt inväntar beslutet om det ska medföra varning, prøvotid eller avkravning. ... Du får gärna säga att du rådgjort med mig. ..."

Sedan S den 9 juni genom e-post meddelat biskopen att ovannämnda e-postmeddelanden vidarebefordrats till honom, påminde biskopen ännu en gång honom om de möjliga följderna av en konfirmation av flickan.

I en skrift till domkapitlet den 29 juni 2009 anförde S bl.a. följande: "Jag har konfirmandåret 2008/2009 varit präst i en grupp som vi kallat Adventuregruppen och som har träffats främst under olika läger från augusti 2008 till juni i år. I den gruppen har det funnits med en person som inte tillhör svenska kyrkan och inte heller är döpt enligt Svenska kyrkans ordning. Jag gjorde som jag alltid gjort under mina 27 år som präst. Jag lät personen komma in i gruppen och vi lärde känna varandra under hösten. I början på våren tog jag upp dopfrågan ordentligt med personen ifråga och det framkom att det varit dop i Pingstkyrkan. Jag har fått intyg om detta. Jag tog upp frågan om medlemskap med personen, men då det handlar om en ungdom som måste ha föräldrarnas medgivande lovade jag att jag skulle ta upp det med dem då jag märkte att ungdomen hade svårt att hantera detta på egen hand. När jag träffade modern stod det klart att hon inte skulle ge sitt medgivande till att hennes barn skulle bli medlem i Svenska kyrkan eftersom mamman är starkt engagerad i Pingstkyrkan. Vi kom överens om att inte låta hennes barn hamna i någon konflikt och att vi båda stöttade ungdomens val att vara med i konfirmandgruppen. ... Den 1 juni fick jag ett e-

postmeddelande från henne [C] att jag enligt Svenska kyrkans bestämmelser inte kan konfirmera person som inte tillhör Svenska kyrkan, att personen ifråga inte ens kan vara med i kyrkan under varken konfirmationsgudstjänsten eller den därpå följande högmässan. Samma vecka ringde den aktuella ungdomen och frågade om att bara vara med på kvällarna under det avslutande lägret v 25 då personen fått sommarjobb under tre veckor. Jag sa nej då det sista lägret i huvudsak handlade om redovisningsförberedelser. Veckan därpå ringde jag upp för att få besked om vad som valts. Ungdomen hade tackat nej till sommarjobbet för att kunna vara med på lägret och konfirmationen. När jag i detta läge konstaterade att detta betydde så mycket för ungdomen ifråga så såg jag ingen möjlighet inte ha med den icke tillhörande ungdomen vid konfirmationen och att jag som en konsekvens av detta är skyldig att anmäla mitt agerande, så har det fått mig att reflektera över gudsbild, min syn på Svenska kyrkan och mitt kall som präst. Den Gud jag tror på är en Gud som alltid är beredd att välsigna och bekräfta varje människa som kommer till 'honom'. ... Som präst i vår kyrka, som står inför stora utmaningar för att kunna vara ett trovärdigt redskap att fortsätta Guds uppdrag i dagens och morgondagens Sverige, kan jag inte på något sätt hitta en väg där jag kan förklara för den icke tillhörande ungdomen eller för de övriga deltagarna i konfirmandgruppen att den icke tillhörande inte skulle få vara med.... Utifrån detta synsätt så såg jag alltså ingen annan väg än att låta den ungdom som inte tillhör Svenska kyrkan vara med vid konfirmationen i A kyrka 2009-06-27 och där ta emot Guds bekräftelse att 'han' omsluter alla människor med sin kärlek och vid den påföljande högmässan i A kyrka 2009-06-28 för att ta emot Guds kärlek i nattvardens gåvor."

Domkapitlet meddelade därefter S, i skrivelse den 2 juli 2009, att hans handlande skulle komma att prövas utifrån bestämmelserna i 31 kap 12 § kyrkoordningen.

I en skrivelse den 13 juli 2009 till S anförde domkapitlet bl.a. följande: "Vid Din prästvigning lovade Du att följa vår kyrkas ordning. I 22 kap. 2 § kyrkoordningen anges att man skall tillhöra Svenska kyrkan för att konfirmeras; jämför för övrigt 6 kap. 11 § föräldrabalken, som lyder: 'Vårdnadshavaren har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter. Vårdnadshavaren skall därvid i takt med barnets stigande ålder och utveckling ta allt större hänsyn till barnets synpunkter och önskemål.' ..."

Vidare begärde domkapitlet kompletteringar som namn och personnummer på den konfirmerade samt namn och adress till föräldrarna samt svar på ytterligare 10 nummerade och preciserade frågor.

S besvarade domkapitlets frågor enligt följande:

1. Jag ser ingen anledning att lämna ut namn och personnummer på den konfirmerade till Domkapitlet.
2. Jag ser heller ingen anledning att uppge namn, adress och telefonnummer till föräldrarna.
3. Eftersom den konfirmerade inte tillhör Svenska kyrkan har jag inte hela familjebilden [svar på frågan om vem som har vårdnaden om barnet].
4. Jag har inte samtalat med fadern då det ju krävs att bägge föräldrarna ger sitt medgivande för medlemskap och då jag redan fått nej från modern såg jag det som onödigt.
5. Konfirmanden anmälde sig redan i juni 2008.
6. 'Undervisningen' i denna grupp har till stor del skett på olika läger. Det första lägret var redan sista sommarlovsveckan före skolstarten 2008.
7. Det var ingen särskild anmälan till detta läger, det ingick som en del av konfirmandtiden.
8. Det sista lägret var mellan den 15-17 juni och sedan hade vi övning i kyrkan den 18:e.
9. Samtalet med modern ägde rum vid en föräldrasamling som avslutade ett tidigare läger på J där vi arbetade fram söndagens friluftsgudstjänst tillsammans. Det var den 24 maj.
10. Konfirmationen följde Svenska kyrkans ordning för konfirmation. Någon särskild agenda använder vi inte. ...
11. Nej, jag gör inte skillnad på ungdomar som söker sig till kyrkan [svar på frågan om det var någon skillnad på den ifrågavarande konfirmandens deltagande i konfirmationsgudstjänsten i förhållande till övriga konfirmander].
12. Då konfirmanden inte tillhör Svenska kyrkan kan det inte heller bli någon registrering i Svenska kyrkans konfirmandbok [svar på uppmaningen att skicka in utdrag ur konfirmationsboken avseende den ifrågavarande konfirmanden].

Kommentar

Jag visste inte om 22 kap 2 § i kyrkoordningen. Att medlemskap är naturligt inför konfirmationen håller jag med om och har själv tillämpat och jag har tidigare aldrig fått nej därtill. När nu förälder nekar medlemskap, men låter sitt barn delta ska då kyrkan säga nej till en ungdom som vill vara med. Nej, självklart inte. Det måste vara kyrkan som väntar på ungdomens myndighetsdag och inte tvärtom...."

Domkapitlet i X stift beslutade den 20 augusti 2009 enligt 31 kap. 12 § 1 kyrkoordningen "om provotid för fortsatt behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst för S . Provotiden skall pågå tre år. Om S under provotiden på nytt visar sig olämplig för sitt uppdrag, skall han förklaras obehörig. Beslutet gäller från och med dagen för detta beslut."

Som skäl för beslutet anförde domkapitlet – efter att först ha redogjort för innehållet i 31 kap. 12 § kyrkoordningen – följande: "S prästvigdes år 1982. Ett av de prästvigningsslöften, som då gällde, lyder: 'Viljen I ock troget efterleva kyrkans lag och ordning, bevisa edra förmän skyldig lydnad och villigt efterkomma vad eder varder ålagt?'"

I 22 kap. 2 § första stycket kyrkoordningen stadgas att den som är döpt, tillhör Svenska kyrkan och själv begär det får konfirmeras.

Genom att gravt försumma den förberedelse som åligger S som präst inför konfirmationstiden och sedan likväl, enligt egen uppgift, konfirmera en person som inte tillhör Svenska kyrkan, har han brutit mot ett löfte han gav vid sin prästvigning. Han har före den aktuella konfirmationen upplysts om vilka regler som gäller i detta avseende samt fått förslag till ett pastoralt korrekt och ansvarsfullt handlande. Att S trots vetskapen om regelverket ändå väljer att genomföra konfirmationen av flickan gör det inträffade ännu allvarligare. Vad han anført till stöd för sitt handlande medför inte annan bedömning. Domkapitlet finner därför att en åtgärd enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen inte kan undvikas. Vad som inträffat innebär inte att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag. Han skall därför inte förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst. Dock är hans handlande så allvarligt att det inte är tillräckligt med en skriftlig erinran. Beslut om provotid för fortsatt behörighet skall därför meddelas honom.

Som ett led i sitt tillsynsansvar ger domkapitlet följande kommentarer:

Domkapitlet anser att S inte tagit sitt pastorala ansvar, då han inte redan före konfirmationsläsningens början kontrollerat att samtliga konfirmander var döpta och tillhöriga Svenska kyrkan och därmed möjliga att konfirmera. Den flicka ärendet gäller har försatts i en omöjlig situation, då hon genom att delta i konfirmationsundervisningen förespeglats konfirmation i Svenska kyrkans ordning tillsammans med sina kamrater och S kan genom sin försummelse att inte genomföra kontroll angående dop och tillhörighet anses ha lovat henne att bli konfirmerad. Än mer anmärkningsvärt är att detta tillvägagångssätt – att inte före undervisningens början kontrollera att förutsättningar för en konfirmation föreligger – inte tycks ha varit en engångsföreteelse. S har nämligen i sin skrift den 29 juni 2009 beskrivit att han gjorde, som han 'alltid gjort' under sina år som präst, nämligen att låta personen (dvs. en konfirmand, som inte tillhör Svenska kyrkan; domkapitlets anmärkning) komma in i gruppen och senare diskutera frågan om dop och medlemskap i Svenska kyrkan.

I 57 kap. 1 § kyrkoordningen stadgas att biskopen och domkapitlet skall ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och samfälligheter samt över verksamheten i stiftet. I tillsynen ingår bl.a. granskning över hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vigningsslöften. Vidare stadgas i 57 kap. 4 § kyrkoordningen att den som står under tillsyn enligt 1–3 §§ är skyldig att på begäran av tillsynsorganet tillhandahålla handlingar och annat material som rör verksamheten samt att ge tillsynsorganet de upplysningar som behövs för tillsynen. S, som står under biskopens och domkapitlets tillsyn, har därför skyldighet att lämna domkapitlet begärda upplysningar, dock med undantag för om handlingarna eller upplysningarna skulle falla under prästens absoluta tystnadsplikt. S har inte gjort gällande att så skulle vara fallet.

S har inte heller fört in i ministerialbokens konfirmationsdel att flickan är konfirmerad, vilket han enligt Kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2003:13) 3 kap. 4 § är skyldig att göra. Detta försätter flickan i en besvärlig situation då det inte i Svenska kyrkans handlingar framgår att hon är konfirmerad enligt Svenska kyrkans ordning. S har därmed inte fullföljt sitt löfte till flickan om konfirmation fullt ut. I handboken för kyrkobokföring anges att präst före kyrklig handling skall kontrollera att personen är döpt och tillhörig Svenska kyrkan. Vidare [att] anges att beslut om rätt att delta i konfirmation fattas

av kyrkoherden, som dock har rätt att delegera till annan präst att fatta beslut. Kyrkoherdens beslutsrätt gäller enligt domkapitlets uppfattning särskilt i tveksamma fall. Av handlingarna framgår inte att kyrkoherden tillfrågats i detta ärende. Rutinerna har således brutit.

På grund av S försumlighet uppdras åt kyrkoherden att införa uppgift om konfirmationen i ministerialboken, och att meddela domkapitlet när detta är utfört. Domkapitlet uppdrar åt kansliet att handha fortsatt kommunikation i ärendet."

S överklagade domkapitlets beslut och yrkade – såsom det fick förstås – att det skulle undanröjas. Till stöd för sitt överklagande anförde S följande: "Upprinnelsen till det hela var att jag när jag träffade stiftsadjunkten för konfirmandfrågor på stiftsgården T 2009-05-28 och frågade hur jag skulle registrera en konfirmand som inte tillhörde Svenska kyrkan och vars föräldrar nekade medlemskap pga. att hon var med i annat samfund. (Modern och jag var överens om att flickan inte skulle bli lidande av detta).

Vid mötet med stiftsadjunkten så sa hon någonting i stil med 'Jag tror inte att man varken kan konfirmera eller registrera, men jag ska kolla upp det'

I hennes mejl till Biskop Y 2009-05-29 skriver hon. 'Mina tankar och funderingar', där hon tydligen läst på vad som gäller. Dessa tankar och funderingar delade hon INTE med mig när vi möttes.

Det är lätt att tolka det som om hon hade delat dessa tankar med mig då det efter dessa står om vad jag har sagt, som om det vore ett svar på hennes funderingar. Det som jag då sa minns jag inte exakt, men det var ord som skulle lugna ner en för tillfället skärrad stiftsadjunkt, så att vi kunde ägna oss åt det som vi var på T för att syssla med.

2009-06-01 skickar stiftsadjunkten ett mejl till mig där hon vidarebefordrar svaret hon fått från biskop Y och hennes ursprungliga mejl till honom.

När jag ser rubriken på hennes mejl till Biskop Y tolkar jag det som att jag skulle ha konfirmationen under Pingsthelgen. Jag skickar då ett mejl till Biskop Y och meddelar konfirmations datum, att hans mejl till stiftsadjunkten vidarebefordrats till mig och att flickan avstått tre veckors sommarjobb för att få vara med på det avslutande lägret inför konfirmationen (hon hade ringt och frågat om det gick att kombinera jobb och läger, vilket jag sa nej till. När hon funderat några dagar ringde jag upp och hade en stilla förhoppning om att hon valt sommarjobb så att jag skulle komma från detta dilemma, men hon hade avstått jobbet för konfirmationens skull. Vem är då jag att säga nej?).

Svaret han skickar lyder: 'Gott då vet jag. Och de möjliga följderna framgår av det mejl du fått.' Detta är påminnelsen om följderna som hänvisas till i protokollet.

2009-06-29 skickar jag in den av Biskop Y begärda anmälan om mitt agerande. Nästa kontakt med stiftet är ett telefonsamtal från kpr L där han meddelar att jag kommer att få ett brev från Domkapitlet med en rad frågor som jag ska besvara.

Jag får så ett brev daterat 2009-07-13 där jag uppmanas svara på frågor om konfirmandens identitet m.m. Jag förstår inte behovet av dessa svar, men förstår så mycket att Domkapitlets handlingar är offentliga och eftersom jag inte på något sätt vill att flickan ska drabbas så kan jag självklart inte heller besvara dessa frågor. - - -

I Domkapitlets kommentarer finns det mycket att kommentera

1. I A förs alla konfirmander in i Verksamhetsregistret redan från början. Självklart vet jag vilka som inte har sina dop antecknade eller inte är medlem.

Det jag inte visste var att det var medlemstvang.

Redan i Inbjudan till konfirmationsträffar framgår det att konfirmationen är en bekräftelse av dopet och självklart pratar vi om detta i under någon av de första träffarna. MEN för att ta upp frågor av den arten med en individ gäller det att först ha skapat en relation med personen ifråga. Jag känner inte någon präst som gör annorlunda.

Man har alltså övertolkat min skrivning om det individuella självavårdande samtalet och fått det till att jag inte har ordning på någonting.

2. I kommentarerna kan man också läsa att jag är skyldig att lämna ut uppgifter som Domkapitlet begär om jag inte hänvisar till prästens absoluta tystnadsplikt och det har jag ju inte gjort. Jag har bara använt mitt sunda förnuft för att skydda flickan och hennes familj från offentlighetens ljus.

3. Vidare framgår i kommentarerna att jag inte fört in henne i konfirmandboken och att det är ett av felen jag begått. Den enda information jag fått om detta är stiftsadjunktens fundering mejlet till Biskop Y 'Hon kan inte registreras i ministerialboken heller' - - -. Detta var ju min ursprungliga fråga och har nu blivit ett av de fel jag begått, vilket inte ens stiftsadjunkten för konfirmandfrågor visste.

De enda initiativ till kontakt med mig som stiftet tagit är alltså.

1. Mejl från stiftsadjunkten för konfirmandfrågor
2. Biskop Svens svarsmejl
3. Telefonsamtal från kpr L med förvarning om brev med frågor
4. Brev med frågor, samt tidigare bilagor, bl.a. stiftsadjunktens mejl till Biskopen.

Ingenstans har jag förstått hur allvarligt Domkapitlet såg på detta. I biskopens mejl till stiftsadjunkten står det 'respektabel väg'.

Eftersom jag inte heller någon gång blev kallad till något samtal eller som det heter i vanliga domstolar – förhör – så har jag av den anledningen inte heller förstått det hårda straffet.

I efterhand har jag dessutom också fått veta att det ligger en motion om att det inte ska vara medlemstvång för konfirmation (som det inte heller är i Norge) till årets kyrkomöte."

Svenska kyrkans överklagandenämnd (Elisabeth Palm, Kenneth Nordgren, Hans-Olof Hansson, Sture Johansson och Karl-Erik Olsson) anförde i beslut den 27 oktober 2009:

Enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen, får domkapitlet förklara en präst obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, besluta om prøvotid för fortsatt behörighet eller tilldela prästen skriftlig erinran, om denne

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant han eller hon har fått veta under själavårdande samtal,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha.

Om domkapitlet beslutar om prøvotid ska den pågå tre år. Om prästen under prøvotiden på nytt visar sig olämplig för sitt uppdrag ska han eller hon förklaras obehörig.

Som Överklagandenämnden tidigare har gett uttryck för, måste det ställas stränga beviskrav när det gäller en så ingripande åtgärd som att förklara någon obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, se Överklagandenämndens beslut 1/08 med hänvisningar. Nämnden har även redovisat vilka grundläggande principer som ska iakttas vid handläggning av obehörighetsärenden. Samma beviskrav och principer gäller alltså och bör givetvis iakttas också vid andra former av ingripande enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen. – Överklagandenämnden kan konstatera att det inte framkommit något som tyder på att domkapitlet inte skulle ha iakttagit dessa grundläggande principer.

Överklagandenämnden konstaterar i likhet med domkapitlet att S har konfirmerat en person som inte tillhör Svenska kyrkan och att han därigenom brutit mot ett av de löften som han gav vid sin prästvigning. Detta har S gjort trots att han har informerats om vilka regler som gäller i detta avseende samt fått förslag till ett korrekt och ansvarsfullt handlande, vilket gör det hela ännu allvarligare. Överklagandenämnden instämmer i domkapitlets bedömning att en åtgärd enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen inte kan undvikas. Med beaktande av vad S har anfört om de särskilda förhållanden som låg till grund för hans handlande och då S s förfarande synes vara en engångsföreteelse framstår dock den av domkapitlet bestämda påföljden som alltför sträng. Enligt Överklagandenämndens uppfattning är skriftlig erinran en tillräckligt ingripande åtgärd för det som S har gjort sig skyldig till.

Överklagandenämndens beslut: Med ändring av domkapitlets beslut tilldelar Överklagandenämnden S en skriftlig erinran.

Sökord: Obehörighet, Prövotid, Skriftlig erinran

Ärendenummer: ÖN 2009/31

Beslut 25/09